

Posudek na rigorózní práci Mgr. Tomáše Hozy
Majetková práva manželů
(151 stran, připojeno je německé resumé a seznam literatury)

Autor v předložené práci podal hluboký a zasvěcený pohled na problematiku majetkových práv manželů. Činí tak způsobem, který prokazuje velkou znalost teorie i soudní praxe a přesvědčuje tak o své erudici. Vychází přitom ze správného názoru, „že majetkoprávní vztahy mezi manžely jsou jednou z nejdůležitějších oblastí soukromého práva, která ovlivňuje široký okruh právních vztahů vně manželství“.

Autor při zpracování zvoleného tématu nezapřel své soudcovské povolání, které mu dává dostatek podnětů, inspirací, ale umožňuje mu i kritický pohled na platnou právní úpravu (jako kuriózní se čtenáři nepochybně jeví poznámka u kategorie věcí sloužící osobní potřebě jen jednoho z manželů, požaduje-li manžel u soudu kompenzaci za pořízení prsních implantátů manželce – s. 68). V souvislosti s výkladem výluk ze společného jmění manželů by mě zajímal názor autora, jak hodnotí – s odstupem času – vypuštění kategorie věcí sloužících výkonu povolání. Zejména v oblasti procesní autor prokazuje velké praktické zkušenosti; přitom právě v oblasti procesní úpravy zpracované obdobných témat zůstávají jen na povrchu a spokojují se s učebnicovým či komentářovým výkladem.

Rigorózní práci rozdělil do dvou nestejně obsáhlých částí. Zatímco v první části zvolené téma jako celek vyčerpává, část druhou věnuje hodnocení platné právní úpravy a návrhu nového občanského zákoníku. Systematika práce poněkud netradiční leč pochopitelně možná. Autor obohacuje výklad i o srovnávací pohled na úpravu manželských majetkových vztahů v Polsku a v Německu; upozorňuje na řadě míst na výhody či nedostatky zahraničních legislativních řešení.

Praktický přístup autora se projevuje na řadě míst výkladem o dopadu novely občanského soudního řádu provedenou zákonem č. 7/2009 Sb. do oblasti řízení o vypořádání společného jmění manželů.

Podrobně se věnuje i otázkám vypořádání členství v bytovém družstvu, které předchází vlastnímu vypořádání společného jmění manželů v rámci řízení o zrušení společného nájmu družstevního bytu. Podle autora je „společný nájem bytu manžely jediným institutem v našem právním řádu, jež odpovídá koncepci úplného majetkoprávního společenství manželů, tj. dopadá i na právní vztahy vzniklé před uzavřením manželství“. Jasně formuluje otázky spojené s oceněním členského podílu v bytovém družstvu a kvalifikovaně zaujímá stanovisko, ke kterému okamžiku má dojít k ocenění členského podílu; jeho stanovisko byla následně potvrzeno i rozhodnutím NS.

Matematický vzorec vypořádání společného jmění manželů uvedený autorem na str. 132 je sice podnětný, obávám se však, že v širší laické veřejnosti může vést pro svou složitost ke zděšení a opětovném nastolení otázky, zda nelze právní úpravu společného jmění manželů obejít.

Autor se přimlouvá za zavedení veřejného majetkového registru, ze kterého by třetí osoba (zejména věřitelé) mohli zjistit zvolené majetkové uspořádání manželů (tedy i těch manželů, na které nedopadá režim obchodního zákoníku) a dále za jednoznačné zahrnutí závazků vzniklých za trvání manželství do společného jmění. To je návrh sice velmi podnětný, je však třeba důkladně uvážit, že takovým veřejným registrem se každému „odhaluje“ majetkové postavení manželů; je otázka, zda by tak nemohlo dojít k zásahu do ochrany osobních údajů. Námět na zařazení všech závazků do společného jmění

manželů je zajímavý, vyvolává však řadu otázek: zahrnul by se do společného jmění i závazek jednoho manžela z trestné činnosti ?

Obsahově i formálně výborně zpracovaná rigorózní práce vede k úvaze, zda platná právní úprava společného jmění manželů není již tak složitá, že by bylo na místě uvažovat i o jiné formě právního uspořádání majetkových vztahů mezi manžely. K tomu vede i autorův závěr, který připouští do budoucna úplné vyloučení společného jmění manželů. Pokud tento závěr akceptujeme (a budiž konstatováno, že má řadu příznivců), bude nutno dořešit otázku, jakou právní úpravou se budou majetkové vztahy mezi manžely řídit.

K této otázce se může autor vyjádřit při obhajobě rigorózní práce, kterou doporučuji.

V Praze dne 24.10.2010

Prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.

